

Drogi do macierzyństwa

*Dziecko ma szczęście, jeśli zostaje poczęte
zarówno w ciele, jak i psychice
jako wyobrażenie*

D.W. Winnicott, *Home Is Where We Start from* (1986)

Milena Gracka-Tomaszewska

Drogi do macierzyństwa

Reprezentacja siebie i reprezentacja dziecka
w umyśle kobiety jako podstawa macierzyństwa

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2014

Recenzje:

prof. dr hab. *Marina Zalewska*

dr hab. *Mariola Bidzan*, prof. UG

Redaktor prowadząca:

Anna Raciborska

Redakcja i korekta:

Dorota Kassjanowicz

Adaptacja okładki i stron tytułowych:

Katarzyna Juras

linoryt *Kołysanka* i grafiki

Marka Sierpińskiego

Copyright © 2014

by Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

Publikacja dofinansowana przez

Wydział Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego

ISBN 978-83-7383-725-6

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.

ul. Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa

tel./fax 22 828 93 91, 22 826 59 21, 22 828 95 63

dział handlowy: jak wyżej w. 105, 108

e-mail: info@scholar.com.pl

www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze

Skład i łamanie: WN Scholar (*Stanisław Beczek*)

Druk i oprawa: Drukarnia Hornet, Łódź

SPIS TREŚCI

Podziękowania	9
Zamiast wstępu	11

OD TEORII DO METODY

ROZDZIAŁ 1

Reprezentacja dziecka u matki	19
1.1. Wprowadzenie	19
1.2. Reprezentacja dziecka u matki – historia i definicje	19
1.3. Zawartość treściowa reprezentacji	22
1.3.1. Reprezentacja dziecka jako osoby	23
1.3.2. Reprezentacja siebie jako matki	27
1.3.3. Reprezentacja własnej matki	29
1.3.4. Reprezentacja ojca dziecka	30
1.3.5. Reprezentacje innych osób	31

ROZDZIAŁ 2

Znaczenie reprezentacji dla relacji matka–dziecko	33
2.1. Reprezentacja siebie, dziecka i własnej matki – przekazywane problemy (studium osoby)	38

ROZDZIAŁ 3

Sposoby badania reprezentacji	42
3.1. Metody kwestionariuszowe	43
3.1.1. Kwestionariusz <i>Lista przymiotników</i> (<i>Test przymiotnikowy ACL</i>)	43
3.1.2. Kwestionariusz <i>postaw macierzyńskich</i> (samooceny)	45
3.1.3. Kwestionariusz <i>Więź z dzieckiem w okresie ciąży</i>	46
3.2. Metody swobodne	47
3.2.1. Zdania niedokończone	48
3.2.2. Pytania otwarte	48
3.2.3. Sposób analizy materiału	49

OD I DO MACIERZYŃSTWA

ROZDZIAŁ 4

Miejsce dla dziecka w świecie kobiety – niechęć do własnego macierzyństwa	57
4.1. Deklarowane przyczyny niechęci do posiadania potomstwa	57
4.1.1. Znaczenie macierzyństwa w świecie kobiety	62

4.1.2. Psychiczne przyczyny niechęci do macierzyństwa	66
4.1.3. Reprezentacja dziecka u kobiet nieplanujących macierzyństwa	69
4.1.4. Pani Marta – kobieta zaangażowana w pracę zawodową . . .	70

ROZDZIAŁ 5

Psychiczny obraz macierzyństwa	75
5.1. Planowanie dziecka przez kobiety	75
5.1.1. Motywacja do macierzyństwa	76
5.1.2. Gotowość do macierzyństwa	79
5.2. Reprezentacja dziecka u kobiet planujących macierzyństwo . . .	82
5.2.1. Pani Justyna – planowanie macierzyństwa przeszkodą w stworzeniu związku	83
5.3. Trudności na drodze do macierzyństwa	85
5.3.1. Pani Katarzyna – relacja „osobności” (studium osoby) . . .	86
5.4. Jakość związku – intymność	95
5.4.1. Badania nad zależnością między intymnością w związku a tożsamością u kobiet w ciąży	97
5.4.2. Badania nad zależnością między intymnością w związku a reprezentacją dziecka u kobiet w ciąży	101
5.4.3. Pani Marta – relacje w rodzinie	102

ROZDZIAŁ 6

Planowanie ciąży	105
6.1. Psychiczne i społeczne aspekty ciąży	106
6.2. Reprezentacja dziecka u kobiety w ciąży planowanej	117

MIĘDZY TRUDNOŚCIĄ A NADZIEJĄ

ROZDZIAŁ 7

Trudności z poczęciem dziecka	125
7.1. Niepłodność	126
7.2. Specyfika reprezentacji dziecka w przypadku ciąży planowanej (gdy istniał problem z zajściem w ciążę)	129
7.3. Dążenie do macierzyństwa	133
7.3.1. Techniki rozrodu wspomaganego	135
7.3.2. Ciąża po zapłodnieniu pozaustrojowym	137
7.3.3. Reprezentacja dziecka u kobiet będących w ciąży w wyniku zapłodnienia pozaustrojowego	139
7.4. Tobiasz – dziecko oczekiwane	146

ROZDZIAŁ 8

Reprezentacja dziecka a badania prenatalne	150
8.1. Znaczenie pierwszego badania USG dla budowania reprezentacji dziecka u matki	151
8.1.1. Badanie ultrasonograficzne płodu w I trymestrze ciąży	151
8.1.2. Charakterystyka reprezentacji dziecka po wykonaniu badania USG	156
8.2. Reprezentacja dziecka u kobiet w ciąży ze wskazaniem do inwazyjnych badań prenatalnych	163
8.2.1. Diagnostyka prenatalna	163
8.2.2. Charakterystyka reprezentacji dziecka u kobiet w ciąży, które mają wskazanie do poddania się badaniom prenatalnym	167

ROZDZIAŁ 9

Emocje przeżywane w czasie ciąży	177
9.1. Lęk w trakcie ciąży	177
9.1.1. Matczyna reprezentacja dziecka a lęk doświadczany w trakcie ciąży	179
9.1.2. Lęk w ciąży wysokiego ryzyka – związek z reprezentacją dziecka.	190
9.2. Radość odczuwana w ciąży	200
9.2.1. Radość odczuwana w ciąży – związek z reprezentacją dziecka	200
9.3. Inne emocje przeżywane w ciąży	203
9.3.1. Złość	203
9.3.2. Smutek	204
9.3.3. Różne źródła lęku i ich związek z reprezentacją dziecka	204
9.3.4. Podsumowanie	205

ROZDZIAŁ 10

Stawianie się matką	208
Bibliografia	213
Załączniki	226
Indeks nazwisk	252